

Božidar TRKULJA
 bozidar.trkulja@vjesnik.hr

Domaći film iz susjedova vrta

Nema nikakve sumnje, Festival igranog filma u Puli najveća je i najvažnija nacionalna filmska manifestacija od osamostaljenja Hrvatske. No, je li to dovoljno i treba li se time zadovoljiti, pitanje je koje se već godinama, isprva sramežljivo, a poslije sve uočljivije nametalo.

Odgovor je stigao lani kada je festivalsko vijeće odlučilo uvesti novi natjecateljski program koji je izravna posljedica međudržavne kulturne suradnje. Riječ je o manjinskim koprodukcijama, filmovima koji nastaju u suradnji dviju ili više zemalja. Ministarstvo kulture, koje se do osnivanja Hrvatskog audiovizualnog centra brinulo o filmskim projektima, napravilo je prve korake, a prema ovogodišnjem pulskom programu, jasno je kako oni postaju sve veći i sve dublji. Oni će se sve više pokazivati, no ostaje pitanje što od njih možemo očekivati i kako ćemo ih čitati. Hrvatska je sudjelovala u financiranju filmova slovenskih, bosanskohercegovačkih, srpskih i crnogorskih redatelja, odnosno producenata s manjinskim udjelom, a isto tako i druge zemlje sudjeluju u sufinanciranju ostvarenja hrvatskih filmaša. Netko će pitati zašto se to radi i zašto bi itko izdvajao novac, kojeg, kako se to kaže, nikad dosta, za filmove koji nisu naši. Drugo je pitanje tko od takve suradnje ima više koristi.

Prije svega, korist su vidjeli producenti jer su se upoznali s radom europskih filmskih fondova poput »Eurimagesa« i dobili prigodu prijaviti svoje projekte

na njihov natječaj te tako izvući koji euro u uvijek polupraznu blagajnu i moguće zatvoriti financijsku konstrukciju projekta te početi snimati film. No, da bi uopće sudjelovali na natječaju, neki uvjeti moraju biti zadovoljeni, a jedan je od temeljnih da projekt mora biti ostvaren između producenata iz barem dviju država.

Tako se filmski fondovi pokušavaju boriti protiv prevlasti američke kinematografije ili barem ne dopustiti propast europskog filma. S druge strane čini se kako tako promiču bolje međususjedske odnose jer najčešće se koprodukcije ostvaruju upravo između susjednih zemalja. Ne čudi stoga što Hrvatska, iako ostvaruje suradnju i s Njemačkom i Danskom, najviše surađuje sa Slovenijom, BiH, Srbijom, Crnom Gorom i Mađarskom. Ovisno o scenariju, ponekad se suradnja ostvaruje pružanjem usluga snimanja, ponekad postprodukcije, nekad su u rad filma uključene tehničke, a nekad glumačke ekipe ili pojedinci. Korist, nadalje, imaju i sami filmovi jer otvara se potencijalno veće tržište, odnosno mogućih gledatelja odjednom ima osjetno više. Naravno, računa se na to da će publika gledati domaći film (što polako, čini se, postaje rastezljiv pojam), barem u onoj mjeri u kojoj ih zanima koji se glumac rastaje, koji se ženi i kakvu je haljinu odjenula neka glumica.

No, što se dogodi kada se domaći film ne voli, a prema uglavnom poraznim podacima o gle-

danosti naših filmova u kinima, pitanje je na mjestu isto kao i ono valja li onda računica s koprodukcijama koje će privući više publike.

Tada se pojavljuje jedna nezanimariva činjenica, a to je da su u susjedovu dvorištu trešnje, jabuke, pa čak i limuni uvijek sladi. Stoga koprodukcije imaju puno veće izgleda ostvariti bolje rezultate na blagajnama kina, miješanjem senzibiliteta i kultura postići bolju prihvaćenost, a opet zadržati dašak onoga što se naziva domaćim.

Kada u danskom filmu vidimo Leona Lučeva, Kseniju Marinković i Ivu Gregurevića, u slovenskom Mustafu Nadarevića, u srpskom, primjerice, Gorana i Bojana Navojca, a Hrvatska je potpisana kao jedna od zemalja iz koje film dolazi, u nekim slučajevima i doslovno jer se tu snimalo pa prepoznajemo brojne lokacije, onda možemo reći kako je to i naš film. Glumci, kao i snimatelji, kostimografi, scenografi, majstori svjetla, mogu raditi više, stječu nova iskustva, ponekad ih mogu prenijeti mlađim naraštajima. Korist je tako višestruka.

Što se festivala tiče, najviše od svih profitirat će upravo Pulski festival. Osim bogatija programa i raznovrsnijih filmova, može vratiti svoju staru slavu i postati od najvažnije nacionalne najvažnija filmska manifestacija u regiji. Sa svojim ostvarenjima stići će i brojne filmske ekipe iz drugih zemalja, a znamo da festival bez gostiju ne vrijedi mnogo, kao ni film ako ga nitko ne gleda.

” U susjedovu dvorištu trešnje, jabuke, pa čak i limuni uvijek su sladi. Stoga koprodukcije imaju puno veće izgleda ostvariti bolje rezultate na blagajnama kina, miješanjem senzibiliteta i kultura postići bolju prihvaćenost, a opet zadržati dašak onoga što se naziva domaćim